

ÚVAHA NAD SKAUTSKÝM ZÁKONEM

Úvod

Co je skautský zákon víme všichni a zároveň nikdo z nás. V obecnosti je jeho úskalí i hloubka. Skautský zákon je pomůckou na cestě životem každého skauta. Skrze dodržování bodů skautského zákona vyjadřujeme sounáležitost se skautským společenstvím. Společná idea je pro skautskou organizaci důležitá a sjednocující.

Skautský zákon je ideál, který žádný z nás nedokáže zcela naplnit, ale každý by se měl snažit k němu přiblížit. Jedná se o každodenní souboj se světem kolem nás, se sebou samým.

Musíme mít na paměti, že body skautského zákona jsou přes sto let staré, některé se během té doby změnily, jiné zůstaly v původním znění. Přesto pro mnohé skauty je těžké si pod některým bodem představit konkrétní životní situace, v nichž by se měli umět správně zachovat. Účelem této práce je pokusit se pomocí vlastních zkušeností přiblížit skautům smysl skautského zákona. Co pro nás znamená skautský zákon? Daří se nám jeho body dodržovat v každodenním životě? Pro větší názornost připojuji ke každému bodu i kratší příběh, aby bylo možné o čem diskutovat.

Skaut je pravdomluvný

Co je pravda a jak ji poznat? V Základech junáctví se píše toto: „*Prvním vůdcem junáka je pravda a z toho jednání pak vyplývá důvěra, které se každý skaut těší.*“ (Svojsík, 1991, s.674). Přijde mi, že v dětství pro mě bylo mnohem snazší být pravdomluvný. V průběhu dospívání se pohled na pravdu značně komplikuje. Skutečnosti pro mě přestaly být jednoduše černobílé. Najednou bylo potřeba jít mnohem víc do hloubky. Už nestačilo se o někom dozvědět, že býval komunistou a tím ho šmahem odsoudit. Musel jsem se snažit pochopit konkrétní lidský osud.

V dnešním světě se pojem pravdy (pravdivosti) značně relativizuje a zpochybňuje. Dochází k ohýbání pravdy ve svůj prospěch a zcela se vytrácí hledání pravdy. Existuje univerzální pravda? Ano. Ale je třeba mít na paměti, že na konkrétní pravdu se můžeme dívat z více úhlů pohledu. Více lidí může mít pravdu, ale pokud se budou dívat jen svými očima, zároveň tím pravdu popírají. Také musíme umět rozlišit mezi pravdou a názorem. Nějaký názor máme každý např. na očkování proti koronaviru, na EU, na sudetské Němce, na bratry Mašiny, ale abychom mohli vynášet soudy, je třeba mít mnohem více znalostí v dané problematice. Hledání pravdy s sebou nese i určitý dar pokory přijmout cestu hledání pravdy někoho jiného. První bod skautského zákona není jen o tom mluvit pravdu. Život junáka by měl být žit v pravdě. Veškeré jednání, vystupování a chování by mělo odrážet jeho životní filozofii.

Zejména menší děti mohou přijít s dotazem, proč je třeba říkat pravdu, když dospělí lidé, a například politici pravdu nemluví. Stačí se zastavit u případu článku Ferdinanda Peroutky o Hitlerovi, za který se prezident Zeman neomluvil, ačkoliv šlo o zcela zjevnou lež. Snadno se tak vedoucí může ocitnout v situaci, kdy rodiče jsou příznivci Miloše Zemana. Říkají, že pan prezident je vážená autorita a s tímto vědomím se dostává skautík na skautské akci do diskuze ohledně prvního bodu skautského zákona. Co s tím?

Život v pravdě je pro skauta závazný. Je to idea, ke které by měly směřovat naše kroky. Pravda dalece přesahuje život jednoho člověka. Pravdu si nemůže někdo přivlastňovat nebo si ji ohýbat podle svých potřeb. Možná tyhle řeči budou příliš obecné pro našeho skautíka, tudíž mu tu situaci lépe přiblížíme. Představ si, milý skautíku (třeba Františku), že by vedoucí na táboře během ranního nástupu vyhlásil nějaký odpolední program, na který by se všichni těšili a hodinu před jeho konáním by oznámil, že se program nebude konat, ale půjde se do lesa na dříví a komu se to nelíbí, ať si stěžuje na městském úřadu. Absurditu uvedené situace jistě pochopí i náš Franta. Když něco řeknu, měl bych si za tím stát. Pokud zjistím, že jsem se spletl, měl bych přiznat chybu a omluvit se. Nikoliv hledat nějaké kličky a vytáčky.

Ještě si dovolím jeden příklad: Občas se na táboře stává, že se někoho zeptám, zda určitou práci vykonal: např. Umyl jsi to nádobí? Odpověď je kladná, ale odvedená práce tomu neodpovídá. Často si pak kladu otázku, proč se to děje. Je můj pohled na pravdu, v tomto případě na umyté nádobí jiný, než dotyčného? Lže skaut v takovém případě? Možná jen mu to umýt nešlo nebo myslel, že má umýt jen nádobí na pultu, a nikoliv i to na stole. Nebo převládla touha jít si zahrát deskovku, kterou začala hrát skupinka skautů v jídelně.

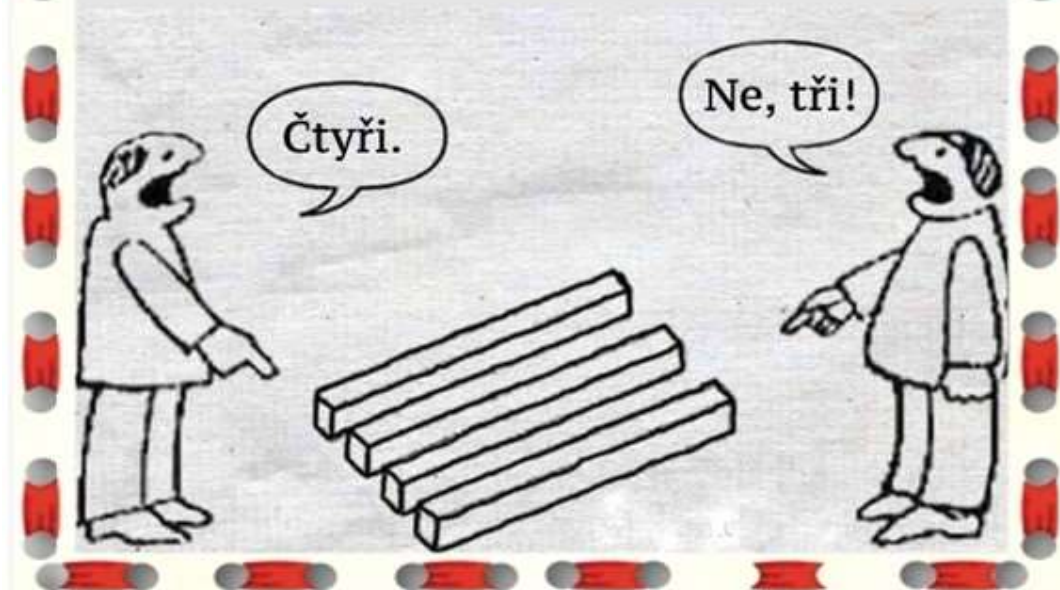
Jak danou situaci vyřešit? Jedna z možností je, že dotyčné družině vynadáme za neplnění povinností služební družiny. Druhou možností může být osobní pohovor s konkrétním skautem nebo lze vyzkoušet třetí možnost sehrání scénky pro celý tábor s rozбором pocitů účastníků. Scénku mohou sehrát dobrovolníci nebo si ji může vyzkoušet celý tábor. Důležité je, aby si děti uvědomily, proč má pravdomluvnost smysl a je obsahem skautského zákona. Díky scénce se odkryjí pocity jednotlivých aktérů a zábavnou formou se vyčistí atmosféra na táboře.

K zamyšlení:

Je pro tebe těžké prosazovat pravdu ve svém každodenním životě? V jakém prostředí ti to jde snadno a v jakém těžce? Umíš uznat názor druhého?

„Vše co slyšíme
je názor, ne fakt.
Vše co vidíme je
úhel pohledu, ne pravda.“

– Marcus Aurelius

Skaut je věrný a oddaný

Co je věrnost? Věrný jsem např. své vlasti, své ženě, svému sportovnímu klubu, skautskému oddílu, myšlence, ideálům. Měl bych vytrvat v náklonosti i v dobách, kdy se nedaří. Manželé si slibují věrnost v dobrém i ve zlém, v nemoci i ve stáří. Ve středověku rytíři a šlechtici slibovali věrnost panovníkovi. Mě vždy fascinovala věrnost československých vojáků republice. Ať se jednalo o legionáře nebo odboj proti nacismu a komunismu. Věrnost pro ně znamenala víc než život. Dnes je pro nás těžké si představit, co prožívali naši předci, když museli po Mnichovské dohodě bez jediného výstřelu opouštět pohraniční opevnění. I v době totalit trpěli nejen skauti za věrnost ideálům.

Věrnost se nachází i ve skautském slibu. Slibujeme, že budeme sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době. Ono *v každé době* znamená v časech dobrý i zlých. Když budou demokracie, pravda a láska utlačovány, skaut by měl hrdě stát vpředu a bránit tyto ideály. Tím projevuje svou věrnost.

Velkým úskalím v dnešní době je konzumní styl společnosti. Konzum věrnosti příliš nepřeje. Ze všech stran na nás křičí heslo: „Nevaž se, odvaž!“ Klade se důraz na mělké prožitky, povrchní vztahy. Je třeba si kupovat stále nové věci. Mít rok staré tričko není in. Vše musíš mít značkové a nový iphone. Počítají se like na instagramu na úkor skutečných přátelství. Jsme utvrzováni v tom, že není nutné se přemáhat, snášet úskalí, překonávat překážky. Radost, štěstí a spokojenost přijdou sami. Proto dnes mnoho lidí má psychické problémy a hroutí se při prvním neúspěchu. Chybí jim vytrvalost a vůle. Víc věříme tomu, co si přečteme na facebooku než tomu, co nám říká někdo blízký. S tím souvisí, že se vytrácí být věrný a oddaný.

Letos po táboře mi v ruce zůstaly dva dobré nože opinely. Ačkoliv jsem inzeroval, že je mám, nikdo se o ně nepřihlásil. Nikomu asi nescházejí a rodiče koupí nový nůž. Přitom sám si dobře pamatuji, jak jsem byl vděčný, když mi školní taška vydržela ze základky až na vošku.

Jak tedy v dětech probouzet smysl pro trvalost a věrnost? Zkusíme s Františkem a jeho kamarády rozvinout debatu o tom, k čemu mají v oddíle vřelý vztah. Mohou nám posloužit i staré kroniky, abychom se podívali, jak vypadala naše klubovna nebo tábořiště před mnoha lety. Oddíl jezdí na tábořiště třicet let. František tam byl letos na svém třetím táboře a hned po příjezdu se šel podívat, jak se změnilo koryto potoku, o kolik vyrostla oddílová lípa atd. A teď si představ, milý Františku, že vše, k čemu máš na tábořišti vřelý vztah, by jedním mávnutím zmizelo. Zabolelo by tě u srdce. Stejně je to i s věrností k našim věcem, rodičům, přátelům.

K zamyšlení:

Dokážeš být věrný svému příteli, kamarádovi, přítelkyni a zastat se jich i když nejsou přítomni? Přečtěte si nebo pusťte příběh skauta řečeného Hurvínek a debatujte o jeho věrnosti.

Skaut je prospěšný a pomáhá jiným

Stejně jako v případě druhého bodu zákona hovořím o věrnosti republice, tak i v případě prospěšnosti zmíním republiku. Jako skauti se snažíme svou činností být prospěšní vyššímu celku (oddílu, městu, státu, planetě). Skaut nemyslí jen na svůj prospěch a vlastní pohodlí. Pomocí jiným je míněno, že myslím na ostatní a snažím se jim pomáhat. S oddílem jsme se několikrát po sobě zapojili do sbírky Postavme školu v Africe nebo do rozdávání betlémského světla. V rámci vánoční nadílky děláme poslední tři roky sbírku na domácí hospic. Myslím, že díky těmto akcím si děti uvědomují, že jsou kolem nás lidé, kteří potřebují pomoc. Děti získávají návyky, aby nemyslely jen na sebe a dívaly se kolem sebe.

Každý se občas ocitne v situaci, kdy na nějaký úkol nestačí. V tu chvíli by měl skaut přispěchat na pomoc. Žádná pomoc není tak malá, aby nepotěšila toho, komu se dostává. Častokrát stačí drobnost, kterou dokážeme někomu zpříjemnit den a nás nic nestojí. Důležité je dívat se kolem sebe, protože potřebných je opravdu mnoho. Dobrý skutek se k nám může vrátit ve chvíli, kdy to nejméně čekáme.

Velkým neduhem dnešních dnů je obrovský důraz na individualismus. Soustředí se jen na sebe, neber ohledy na ostatní, vždyť ty jsi hvězda! Ve skautském kolektivu používáme bodování,

abychom zvýšili soutěživost, ale jsou situace, kdy jde soutěživost stranou. Bodování slouží jako motivace, aby každý na sobě pracoval a zkoušel se zlepšovat v dovednostech.

Zkusme si představit, že na táboře máme skvělé individuality, které ovšem jsou schopné pracovat samostatně. Skvěle vyplní svěřený úkol a očekávají pochvalu. Jakmile je třeba pracovat na něčem společně, nastane problém. Družina nezvládne postavit v lese přístřešek, protože každý chce vymyslet a realizovat svou představu, ale nikdo nebude dělat takovou podřadnou práci, aby sbíral větve na pokrytí střechy.

Zavolejme Františka i ostatní skauty a zeptejme se jich, jakou činnost na táboře dělají rádi a chtěli by ji řídit pro ostatní. Určitě se některé návrhy budou překrývat, ale sejde se nám velké množství nápadů. Každý může být prospěšný v něčem jiném. V tom je kouzlo jedinečnosti každého z nás. Zároveň nás to má vést k tomu, že někdy se musím stát tím pomocníkem já. Frodo měl svého Sama, bez něj by prsten nedokázal zničit. Robinson měl svého Pátka.

K zamyšlení:

Čím jsi prospěšný svému oddílu? Co ti jde dobře a mohl bys tím být prospěšný?

Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého junáka

Idea skautingu je na celém světě stejná, být dobrým člověkem a snaha pomáhat bližním. I proto je bratrství skautů z celého světa samozřejmostí. Na toto bratrství nemá žádný vliv barva pleti, náboženské vyznání, politické názory ani příslušnost k sociální třídě. Krásným vyjádřením skautské vzájemnosti je na mezinárodních akcích utvořený Gillwelský kruh. V našem oddíle ho tradičně děláme při závěrečném ohni, když mají vlčata, světlušky, skauti a skautky složený slib. Jde o krásný rituál oddílové sounáležitosti. Oddílová rodina se rozšířila o nové členy.

Hezkým projevem přátelství je, když se dokážu podělit s ostatními třeba o nějaké jídlo. Dalším projevem bratrství je například při vandrech nebo na puťácích pomoc mladším. Některé menší děti mají na svůj věk těžké batohy a pomoc od starších skautů z oddílu s nošením věcí je na místě. Když jsem byl rádcem družiny, tak jsme při táborových evakuacích pomáhali nejmenším tím, že jsme jim vzali do batohu např. celtu nebo spacák. Určitě by nemělo jít o něco zcela automatického, ale zároveň má fungovat vědomí sounáležitosti.

Nyní bych se rád zastavil u pojmu lidí dobré vůle. Co si pod tím pojmem představuji? Dobrá vůle je přesvědčení, že se snažím dělat věci s dobrým úmyslem. Tedy i nepřítel může prokázat v jistých situacích dobrou vůli. Příkladů v historii bychom našli celou řadu. Krásnou ukázkou prokázaného dobrodiní člověka dobré vůle je níže uvedený příběh z Bible.

Svět kolem nás se proměňuje velice rychle. Bílý muž už není hlavním hybatelem světového řádu a může se cítit ohrožen. To s sebou nese vlny xenofobie a nacionalismu. Téma migrace je zásadním tématem na české politické scéně a ovlivnilo několik voleb. S xenofobií a rasismem se můžeme setkat i v oddíle. Přátelství a bratrství je v protikladu k nesnášenlivosti. Síla světového skautského hnutí tkví v překonávání bariér a hranic. Idea skautingu je mostem mezi

znesvářenými. Skauting nás učí, že v každém máme hledat nejdříve člověka, a ne ho škatulkovat podle barvy pleti, názorů, náboženského vyznání.

Můžeme si představit situaci, kdy se někdo zeptá na oddílové radě, zda by mohl přijít nováček, který je Rom. Většina s tím nemá problém, ale Františkovi se to nelíbí. Táta říkal, že černý kradou a u nich v baráku před měsícem zas kradl ve sklepech nějaký cikán. Co s tím? S Františkem si musíme promluvit a vysvětlit mu, že náš skautský oddíl je otevřen každému. Každý by měl dostat šanci ukázat, co v něm je. I Ježíš hovoří o nastavení druhé tváře.

K zamyšlení:

Kdo je pro tebe nejbližší přítel a proč? Jak prokazuješ přátelství svým bližním? Stalo se ti někdy, že tě pozitivně překvapil někdo, s kým se úplně nekamarádíš?

Skaut je zdvořilý

Zdvořilost se projevuje slušností. Ta nespočívá v tom, co dělám, ale jak to dělám. I v nepříjemných chvílích je slušnost důležitá. Pokud dojde např. k dopravní nehodě a účastníci na sebe budou sprostě křičet, ničemu to neprospěje. Naopak laskavým slovem se odstraní napětí a na řadu přijde konstruktivní jednání.

Zdvořilost je v protikladu ke zlomyslnosti a škodolibosti. Když se někdo dostane do nesnází nebo se mu něco nepovede, skaut přispěchá a podá mu pomocnou ruku. Laskavé slovo dokáže mnohem víc než kritika a škodolibý smích. Zdvořilost lze připodobnit k ušlechtilosti. Nejedná se tedy jen o podržení dveří v obchodě nebo puštění někoho sednout v dopravě. Skaut by měl celým svým projevem vyjadřovat ušlechtilost stejně jako Luděk z Hochů od Bobří řeky.

Právě na tábore se nejlépe pozná, jak je oddíl sehraný. Když při náročných aktivitách dokáže družina brát ohledy na nejmenší členy, je to dobré. Respekt i úctu nevyjadřujeme pouze těm výše postaveným a zkušenějším. Uvědomit si, že některé aktivity menší děti bez pomoci větších v družině nezvládnou také vyžaduje respekt. Správný rádce si toho je vědom.

Po jedné hře slyší rádce družiny Vilík, jak František vypráví svému spolubydlícímu, že jim ten závod po stanovištích prohrál Punt'a, protože neudělal všechny uzly a běžel strašně pomalu. Při večerním děkovacím rituálu Vilík před celým táborem poděkuje Punt'ovi, že ačkoliv je vlče, zvládl čtyři skautské uzly, že celou cestu běžel, ačkoliv má na patě velký puchýř z puťáku a že jako jediný věděl odpověď na zeměpisnou otázku. Při tomto děkování se upřímně podíval nejdřív na Punt'u a potom na Františka. Ten se podrbal za uchem a začal ze sebe soukat omluvu pro Punt'u. Vilík se blaženě usmál.

K zamyšlení:

Umíš poděkovat za obyčejné věci, které ale nejsou samozřejmostí? Vzpomeneš si na událost, kdy se někomu v tvém okolí něco nepovedlo a ty ses mu smál/povzbudil ho laskavým slovem nebo mu pomohl?

Skaut je ochráncem přírody a všech cenných výtvorů lidských

Příroda je naším druhým domovem, v ní se učíme poznávat a porozumět životu. Všechny krásy přírody nám byly dány k dispozici a lidé by měli k přírodě přistupovat s respektem a pokorou. Brát si z ní jen pro svou osobní potřebu. Letní tábory jsou návratem do přírody. V přírodních podmínkách spíme, vaříme, hrajeme hry, sbíráme zkušenosti. Z tábora se vracíme zocelení, zkušenější, ušlechtlejší. V přírodě se učíme poznávat zvířata, rostliny, různé druhy stromů, hvězdy. Poznáme, jak se správně v přírodě chovat, co správný skaut nedělá a jak se liší od zelenáče. My se snažíme dělat oddílová přežití, na kterých se putuje krajinou a spí pod širákem nebo pod plachtou. I na táboře tradičně probíhá evakuace, kdy se celá družina vydá na cestu za dobrodružstvím. Většinou vzbudíme tábor v nočních hodinách, což atmosféru umocňuje.

V souvislosti s trvalou udržitelností se významným tématem stalo třídění odpadu i používání recyklovatelných obalů. S tím souvisí např. i používání vlastních nápojů v PET lahvích na táboře. Právě třídění PET lahví se stalo součástí nakládání s odpadem na táboře. Loni jsme na toto téma měli i táborovou přednášku od jedné maminky, která se tříděním odpadů zabývá. Říkat si, že něco nemá smysl, je alibismus.

Co znamená cenný výtvor lidský? Představuji si pod tím předmět, stavbu vytvořenou člověkem, která svým významem přesahuje každodennost. Můžeme mít výhrady k jiným kulturám, ale jejich památek bychom si měli vážit a skrze ně poznávat odlišná společenství. Například chování Islámského státu ke starým syrským památkám není obhajitelné z žádného pohledu a je ryze barbarské.

V oddílové činnosti se na každé akci či výpravě setkáváme s tím, že si na místě odpočinku někdo zapomněl láhev nebo obal od tatranky. Také můžeme někdy vidět, že někdo láme větev živého stromu či řeže do kmene nožem. Také Franta jednal na táboře nerozvážně. František už od druhého týdne ví o jedné bříze, ze které by šlo použít kůru na závěrečný oheň. Bohužel svůj čin úplně nedomyslel a odloupl ji ze živého stromu. Ten se nachází poblíž slibového místa a doslova bije do očí. Vilík o Františkově iniciativě ví a probírá ji s táborovým vedoucím. Oba s ním pak promluví. U táborového ohně vůdce hovoří o významu přírody a zmiňuje břízu u slibového místa. Nechť je pro všechny znamením, že k přírodě se musíme chovat šetrně.

K zamyšlení:

Co jsi se naučil na posledním táboře o přírodě, zálesáctví, táborničení? Navrhni v oddíle nějakou činnost zaměřenou na ochranu přírody.

Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců

Pod poslušností si představuji respekt a úctu k vedoucím a rodičům. Skaut by měl vnímat rozdíl mezi tím, kdy je jeho vedoucí v roli autority a kdy sestupuje do role parťáka. Každé společenství lidí má určitou hierarchii (armáda, posádka lodi, oddíl) a aby mohlo fungovat, musí se respektovat nadřazení. Jsou chvíle, kdy je možné o rozhodnutích diskutovat, ale představa, že se na lodi o kapitánově rozkazu diskutuje, je nemyslitelná. Stejná rozhodnost je potřebná i u velitele v armádě, a ne jinak tomu je i ve skautském oddíle.

Oddíl má fungovat jako dobře namazaný stroj. Pokud dostanu svěřený úkol, měl bych ho bez reptání splnit, ačkoliv se mi třeba právě nechce. Každý správný skaut respektuje a poslouchá své rodiče, učitele, představené i vedoucí. I skaut se v životě dostane do situací, kdy se svým představeným nesouhlasí. V takových situacích by měl mít na paměti, že i kritika se dá říct smířlivě. Neměl by zapomínat, co vše pro něj rodiče/vedoucí udělali.

U nás letos na tábore docházelo k drobným generačním rozmlškám, které často vznikaly z nepochopení či nedorozumění a přinesly zbytečně napětí. Starší generace si to vykládala jako nedostatek respektu a ti mladí jako neustále mentorování od těch starších. Ani jedna skupina nechtěla přiznat svou chybu.

Často se může stát, že se rádce dostane do křížku s někým z družiny pro nějaké příkoří (většinou neúmyslné). Mám tedy ctít svého rádce nebo mohu remcat a kritizovat jeho počínání, pokud si myslím, že jsem v právu?

Na Františka vyšla už podruhé hlídka mezi druhou a třetí hodinou ranní, ale Cipísek má opět hlídku poslední, kdy už je světlo. Tohle není spravedlivé. František je naštvaný na Vilíka i na Cipísku a považuje to za nespravedlnost. Za žádnou cenu si to nechce nechat vysvětlit. Vilík si musí vzít na pomoc vůdce. Ve Vilíkově družině je několik menších hochů, které by noční hlídka mohla odradit od chození do skauta. Dále je tam František, Cipísek, Vilík a Degustátor. František ani Degustátor neumí roztápnout v peci a Vilík zatápnul už dvakrát. Situace, zdá se nemá jiné řešení, když v tom nabídne Cipísek, že si s Františkem hlídku prohodí, a ještě mu ráno ukáže, jak se roztápnout, pokud se to Františkovi nepovede. Družinová pospolitost a autorita představených zůstaly zachovány.

K zamyšlení:

Umíš vyjadřovat rodičům, že je máš rád, že si jich vážíš? Kdy jsi je naposledy objal a poděkoval jim? Míváš s někým v oddíle rozeprže ohledně udílení úkolů?

Skaut je veselý myslí

Skaut by si měl udržovat dobrou náladu za všech okolností. Za hezkého počasí, když se vše daří, jde mi to snadněji. Pokud zmoknu či se mi stane nemilá příhoda, měl bych pamatovat, že zase bude líp a nenechat si zkazit den chmury. Špatná nálada i smích jsou nakažlivé. Záleží jen na rozpoložení lidí, co převáží. Zvláště v těžkých chvílích dovede jeden úsměv dodat odvahy, nastolit rozvážnost a upustit páru napětí. Je důležité, abych se uměl radovat z maličkostí. Když ráno prší, většina lidí se zakaboní a jde hledat deštník. Já se raduji, protože déšť oživuje přírodu. Některé věci se na světě dějí a lidé je nemohou ovlivnit. Ale lze ovlivnit, jak k nim člověk přistoupí. Nejkrásnější je radost sdílená.

Zažil jsem jednu výpravu, kdy jsme měli extrémně škaredé počasí a odjížděli tak o den dřív. Šli jsme na autobus do jedné vsi, ale žádný nejel. Museli jsme jít tedy dál. Všichni jsme byli již promoklí na kost, ale cestu jsme si zpestřovali zpíváním písní a povídkami o dobrých jídlech. Udržovalo nám to dobrou náladu a naději.

Druhá příhoda je z letošního tábora. Při jedné hře se rozpršelo a jednotlivé skupinky přicházely stále více promáčené. Když se všichni po hře převlékli, následovala středisková hra. Ve zprávě nám vyšlo, že máme celý tábor naskákat do potoka v tom, co máme na sobě. Někteří nebyli úplně nadšení. Nicméně i díky tomu, že s námi do toho potoka skočil zástupce střediska a sborově jsme si zakřičeli spartánský pokřik, vycházeli z potoka všichni s úsměvem. Z toho vyplývá, že i nepříjemná situace se dá překonat s úsměvem, když se vytvoří dobrá atmosféra.

Vilíkova družina byla beznadějně poslední při plavení klády do tábora. Medvědi a Svišti měli obrovský náskok. Strašně se zdrželi, když si chtěli zkrátit cestu k potoku přes bažinu a František tam málem utopil botu. Dobrých pět minut ji tam hledali. Část družiny už klesala na mysl i chtěla závod zabalit dvě stě metrů před táborem. Ale ten věčně živý neposeda Kecka náhle zvolal tím svým hláskem, že družina Bobrů se nikdy nevzdává a zvláště ne když je etapa ve vodě. Ostatní zabrali a vydali se s vervou vpřed. Ne s vědomím, že mohou zvítězit, ale s pocitem, že obětovat se pro družinu má smysl. Podařilo se jim předběhnout ještě Sviště, kterým zajel kmen pod břeh a nemohli ho vypáčit. V cíli se radovali a objímali jako kdyby vyhráli. Být veselé myslí znamená i mít vědomí, že daná věc dobře dopadne, ačkoliv situace vypadá beznadějně. Vždy si uchovat kousek naděje.

K zamyšlení:

Zkus si vzpomenout, kdy ses naposledy radoval z nějaké drobnosti. Co tě zaručeně rozveselí? Čím si potěšil někoho ty?

Skaut je spořivý

Pod spořivostí si nepředstavuji pouze dobré nakládání s penězi. Proto se častěji uvádí, že skaut je hospodárný, šetrný. Stará se jako správný hospodář o vše, co je mu svěřeno. Skaut dobře hospodáří s penězi, aby je mohl účelně využít v případě nouze. Šetrnost se projevuje i ve vztahu k přírodě. Například se snažíme nepoužívat na táboře žádné prostředky, které se těžko rozkládají v přírodě. Před táborem zdůrazňujeme dětem, ať si vozí přírodní mýdlo a šampon. Omezujeme spotřebu plastů v rámci tábora. Mezi šetrný přístup lze zařadit i neplýtvání potravinami. Není to o tom, že skaut úzkostlivě sleduje, aby se za každou cenu šetřilo. Skaut by se měl řídit zdravým rozumem. Měl by pamatovat na trvalou udržitelnost.

Do hospodárnosti bych zahrnul i správné zacházení s náradím a obecně inventářem. Není dobrou vizitkou, když bych měl tupou sekeru nebo bych ji nechal venku přes noc. Hospodárně se můžeme starat i o své tělo. Zbytečně se nepřetěžovat, dodržovat střídmost v jídle i pití.

Oddíl vyrazil na výpravu vlakem k nedaleké zřícenině. Všichni se moc těší, protože jde o první jarní výpravu a je krásné počasí. Když se přijde ke zřícenině někteří si jdou koupit něco dobrého k občerstvení. František vidí, že Smíšek a Tonda si koupili kinder vajíčko. Jenže oni mají i tu fantu, která ti zbarví jazyk na zelenou. František si koupí obojí, a ještě k tomu čokoládu. Jen ať ostatní vidí, že na to má. Na konci výpravy oddíl přichází na zastávku mhd. Kdo nemá průkazku, má mít lístek nebo si ho musí koupit. František marně loví lístek a zjišťuje, že nemá ani dostatek peněz na jeho koupi. Nerozvážně všechny peníze utratil. Už má skoro na krajíčku.

Jeho rádce Vilík mu vyčítá, že tu bude muset zůstat a počkat na rodiče. Když se blíží autobus, František pláče. To už Vilík nevydrží a podává mu lístek. V autobuse Františkovi společně s ostatními vysvětlují, že musí domýšlet své skutky.

K zamyšlení:

Zkus si dát předsevzetí, že budeš používat během měsíce co nejméně PET lahví. Zorganizujte s oddílem úklid blízkého parku. Zamysli se nad tím, za co během jednoho týdne utratíš nejvíce peněz.

Skaut je čistý ve slovech, myšlení i skutcích

Podle mého názoru tento bod v sobě zavrhuje všechny předešlé. Čistota ve slovech neznamena jen to, že se zřeknu sprostých a neslušných slov. O mém charakteru nejvíce vypovídá to, jak mluvím o ostatních, když nejsou přítomni. Když je někdo hrubý, dokáže na něj jemnost našich slov a slušné jednání zapůsobit. Při odjezdu z tábora se mi stala drobná nehoda. Nestihl jsem včas zareagovat na prudké brždění auta za horizontem a ťukl do auta před sebou. Majitelka auta z počátku vystupovala nepříjemně, ale i díky mému klidnému vystupování, se její jednání zlepšilo.

Skaut se nikdy nesníží ke špatnému jednání, a pokud je mu přítomen, vždy se ohradí či zastane postižené strany. Se špatností, přetvářkou, zlobou a zlem se setkáváme každý den. Každý den vyrazíme do souboje s okolním světem a se sebou samým. Může se stát, že občas zakopneme, že uděláme chybu, ale je důležité se z těchto chyb poučit, vstát a jít dál. Ne vždy se vše podaří, ale mít čisté svědomí, že člověk v dané chvíli udělal maximum možného, je pro nás dobrou devízou.

Někteří skauti považují skautský slib za symbol dovršenosti. Nyní už jsem skautem a není třeba již dělat nic dalšího. Vždyť už jsem přece skaut. Tak to měl i náš kamarád František, než během proslovu při závěrečném ohni prozřel. Před tím se snažil myslet hlavně na sebe, z menších hochů si dělal legraci a kvůli neoblíbené práci reptal. Co se stalo během závěrečného ohně? Když bylo po proslovu vedoucího tábora, vzal si slovo Tyčka. Ten vytáhl nenápadný skautík, který se ukázal až na táboře jako schopný člen družiny. Nejdříve poděkoval za skvěle připravený tábor a pak ze sebe začal soukat pocity z loňského slibu. Neříkal to pro sebe, naopak říkal to jako výzvu pro ostatní. Dlouho přemýšlel nad tím, co se změní až bude po slibu skautem. Čekal, že ostatní na něj budou pohlížet s větší úctou, bude dostávat náročnější a lepší úkoly, bude dávat za vzor. Nic z toho se nestalo. Příliš mu vlezla cena slibu do hlavy. Pak se ale stalo něco, co zcela změnilo jeho pohled na skautování a význam slibu. Byla to beseda se skautem Mílou, který složil slib v roce 1968 a pak dlouhé roky musel nosit košili bez odznaku nebo jen na tajných akcích. Po této besedě si Tyčka uvědomil, že skauting není jen o tom na povrchu ale hlavně o tom uvnitř. Slibem nic není dovršeno. Tím naše skautská cesta začíná. V drobných každodennostech prokazujeme svou věrnost skautským ideálům. Stejně jako Tyčka nebo František.

K zamyšlení: *Stane se ti, když jsi naštvaný, že řekneš něco sprostého? Je něco, čeho lituješ, že jsi v životě udělal, protože si tím někomu ublížil? Čím si naopak někomu přispěl/obohatil ho?*

Závěr

Jednotlivé body skautského zákona mohou být pro skauty abstraktní a je pro ně těžké si za těmito pojmy představit konkrétní každodenní situace a činnosti. Proto je dobré zahrnout do debaty o skautském zákonu i konkrétní zkušenosti z každodenního života a příběhy. Pokud jsem schopný na konci dne zhodnotit své jednání a chování během dne, mohu se poučit, získávám zkušenosti i motivaci dál na sobě pracovat a posouvat se. Dobře zvolený příběh pomůže navodit kýženou atmosféru a některé jedince podnítí k vyprávění vlastních zážitků. Nenásilně tak přitáhneme děti k porozumění skautskému zákonu.

V našem oddíle se v průběhu roku příliš nepracuje se skautským slibem a zákonem. Většinou se téma maximálně probere, ale nejde se do hloubky. Na tábore se noví členové připravují na skautský slib a v rámci nováčkovské zkoušky se probírají slib a zákon, nicméně na hlubší diskusi není tolik času. Rád bych se i v průběhu roku více věnoval duchovním věcem a tento školní rok chci věnovat právě skautskému zákonu. Určitě budeme pracovat s konkrétními zkušenostmi ze života dětí. Naučíme se rekapitulovat prožitý den a přemýšlet o svém chování. Využiji k tomu například sehrání scénky nějaké konkrétní situace, která se stala v průběhu oddílové akce s následným rozborem pocitů všech protagonistů. Dále máme domluvenou výpravu na faru, kde se tomuto tématu budeme věnovat. Skautský zákon bude mít své místo i v klasických hrách a šifrách. V následných debatách bych chtěl podpořit případnou diskusi pomocí příběhů a otázek k nim.

Tip na program na tábor k zákonu s lístečky:

Všichni na začátku tábora vyfasují lístečky s čísly jednotlivých bodů zákona. V průběhu každého dne si účastníci všímají chování a jednání ostatních. Pokud u někoho vidí potvrzení či porušení nějakého zákona, přinesou mu svůj lísteček s daným číslem a dají mu ho. Při večerní debatě se o jednotlivých situacích diskutuje a děti tím trénují svou pozornost. Ovšem mnohem důležitější je, že získávají povědomí o tom, co je skautský zákon v každodenních situacích.

Toto podobenství v sobě zahrnuje hned několik bodů skautského zákona. S dětmi na ně můžete přijít.

Židé a Samařani sebou navzájem opovrhovali. Přesto právě Samařan poutníkovi pomohl. Soucit nad bezbranností byl silnější než vzájemná nevraživost a lhostejnost.

Podobenství o milosrdném Samařanovi (Lukáš 10, 25-37)

Farizeové a zákoníci nepřestávali Ježíše zkoušet. Domnívali se, že když prostudovali všechny Boží zákony, jsou nejlepší ze všech a nemůže nad ně být dokonalejších. Tak mu jednoho dne jeden z těch znalců položil otázku: „Mistře, co mám dělat, abych dosáhl věčného života?“

Ježíš mu odpověděl: „Co je psáno v Zákoně?“ On řekl: „Miluj Hospodina, svého Boha z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou, celou svou myslí a miluj svého bližního jako sám sebe.“

Ježíš mu řekl: „Správně jsi odpověděl. Chovej se podle toho a dosáhneš života věčného!“ Zákoník si však vymyslel další problém: „A kdo je můj bližní?“ Ježíš mu odpověděl podobenstvím.

Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha. Šel sám. Cesta vedla opuštěnou krajinou. Stávalo se, že osamělí pocestní padali do rukou lupičů. Tak se stalo i tomuto poutníkovi. Lupiči jej přepadli, okradli, zbili a nechali tam ležet polomrtvého. Náhodou šel tou cestou kněz. Když zraněného uviděl, vyhnul se mu a nepomohl mu. Stejně se zachoval i levita, který tudy procházel o chvíli později. Teprve když šel kolem jeden Samařan, zastavil se u zraněného. Soucitně se nad ním sklonil, ošetřil mu rány a obvázal mu je. Pak jej posadil na svého mezka, zavezl do hostince a hostinskému zaplatil, aby zraněnému muži věnoval všechnu možnou péči. Řekl mu: „Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.“

Ježíš se obrátil na zákoníka: „Co myslíš, kdo z těch tří byl bližním tomu člověku, kterého přepadli lupiči?“ Zákoník odpověděl: „Přece ten, který mu prokázal milosrdenství.“

Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“

LITERATURA

Antonín Benjamín Svojsík: Základy junáctví. Merkur, 1991.

Bruno Ferrero: Příběhy pro potěchu duše. Portál, 2001.

R.E. Philipps: Dopisy rádci – Skautský zákon, 1946.

ELŠ: Poslání skautského vůdce. ELŠ, 2004.

Skauting číslo 3, ročník 38, listopad 1999.

Skauting číslo 6, ročník 38, únor 2000.

Bible

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10204458965-neznami-hrdinove/209452801390007-skaut-receny-hurvinek>

<https://www.youtube.com/watch?v=nwAYpLVyeFU>